

associació catalana de sociologia

societat catalana de sociologia de
l'institut d'estudis catalans

núm. 33 juny 1994

II Congrés Català de Sociologia

Els dies 15 i 16 d'abril d'aquest 1994 l'Associació Catalana de Sociologia va celebrar aquest Segon Congrés a la bella ciutat de Girona que donava continuïtat a un Primer Encontre celebrat l'any 1981 i a unes importants jornades que van tenir lloc entre els anys 1983 y 1984.

Tot feia pensar que la necessitat d'aquest Congrés del mes d'abril passat era peremptòria i, almenys, per dues raons. La primera es basava en la consideració entorn del llarg recorregut realitzat des dels actes precedents; deu anys són suficients per a poder pensar raonablement que l'increment de la producció acadèmica i d'investigació havia d'ésser objecte d'una seriosa consideració per part de la comunitat científica. La segona raó es fonamentava en la constatació que la identitat social de la sociologia a Catalunya ha experimentat una important mutació. De fet ens trobem en un context d'institucionalització de la disciplina a nivell acadèmic (quatre promocions de segon cycle sortides de les aules de la Universitat Autònoma de Barcelona i inici de llicenciatures específiques de quatre anys el curs 1992-1993 tant a l'Autònoma de Barcelona com a la Universitat de Barcelona; s'hi hauria d'afegir els que estan fent aquests estudis a la Universitat d'Educació a Distància (UNED)) el que suposa la presència en el mercat de treball català d'un nombre relativament important de joves recent titulats.

Amb aquests objectius fou convocat aquest Congrés i, en efecte, els resultats van respondre al que s'esperava. I també per dues raons: la notable aportació de teoritzacions i anàlisis aplicades en forma de ponències o comunicacions i la participació massiva de joves professionals i estudiants de la disciplina, fins el punt que aquest ha d'ésser considerat com un congrés "jove" pel gran predomini manifest de persones amb un diploma acabat d'estrenar o encara no estrenat.

Pel que es refereix als materials, es calcula que es pot realitzar, segons sembla en un termini relativament breu, una publicació per a ús dels participants d'un embalum que pot oscil·lar entorn de les 500 pàgines. L'institut d'Estudis Catalans, entitat de gran prestigi de la qual l'Associació Catalana de Sociologia n'és filial, es compromet i garanteix aquesta publicació.

Pel que es refereix a la participació, la mateixa organització va quedar sorpresa en veure una resposta relativament massiva

que excedia les 400 persones: només hi faltaven els "sociòlegs autistes" i els "sociòlegs absentistes" que, tinguent alts càrrecs a la Universitat, els primers es consideren superiors i no tenen urgències de què ningú els hi expliqui res i els segons solen mantenir qüestions personals per raons extracongruents amb algun dels participants.

En molts aspectes la gran aflluència de congressistes interessats, va provocar tenir que recórrer a sortides d'emergència per a satisfer les necessitats de tots els participants. Malgrat tot, i cal tenir-ho ben present, els aspectes organitzatius del gran aconeixement van merèixer els elogis de propis i estranys; algú s'havia preocupat de què tot, fins al més mínim detall, funcionés a la perfecció per a satisfacció col·lectiva.

Pel que es refereix als continguts, des de la conferència inaugural pronunciada pel professor David Laitin sobre el futur lingüístic de la Unió Europea (llegida en un castellà enormement deficient, fins el punt que fou seguida en la traducció catalana que els organitzadors havien proporcionat en la documentació dels participants) fins la rica i col·loquial conferència final del professor Salvador Giner sobre la història i les gestes de la sociologia de Catalunya, passant pels diversos grups de treball que recollien les ponències i comunicacions dels presents, van tenir en general un alt valor científic. La publicació final que donarà fe d'aquests continguts serà una prova de la multiplicitat dels aspectes tractats en els seus vertents més diversos, tasca impossible de detallar en aquesta breu crònica. Les quatre grans àrees temàtiques eren: la teoria i la metodologia sociològiques; la població, l'estructura i el canvi social; les institucions i la cultura; i l'estat, la nació i la societat civil. Entre els grups de treball, hi havia temes tan diversos com la marginació i la pobresa, la sociologia de les edats, la sociologia del gènere, les migracions, la qüestió urbana, les arts, la comunicació, l'educació, l'esport i el lleure, la família, el sociolingüisme, les organitzacions i l'empresa, la religió, el nacionalisme, els partits polítics, els moviments socials, les polítiques socials, etc.

Diguem que, ja en la convocatòria de l'aconeixement, s'havia interessat un gran nombre d'institucions, associacions científiques i entitats de recerca; això va desembocar en una participació multiforme des del punt de vista geogràfic (Comunitat Valenciana, Illes Balears i Perpinyà, a més de Madrid, Granada i altres comunitats autònomes de l'estat espanyol) i des del punt de vista científic (antropòlegs, sociolingüistes, historiadors, treballadors socials i politòlegs, a més dels pròpiament sociòlegs). El conjunt fou enriquidor i va disfrutar d'elements interpretatius diversos i contrastants.

La Junta de l'Associació Catalana de Sociologia, no solament s'ha apuntat un considerable èxit i s'ha nodrit d'experiències interessants, sinó que ha realitzat un gran servei a la comunitat sociològica de Catalunya. La labor de futur que espera a l'entitat no pot limitar-se a l'esmentada publicació dels documents generats per la trobada de Girona, sinó que ha de preocupar-se de donar una continuïtat a les enormes expectatives creades. Tant com a tribuna de trobada científica, com a via de sortida professional per a les joves generacions de sociòlegs en un mercat de treball tancat, elitista i inel·làstic. En aquest sentit el Col·legi de Doctors i Llicenciats en Polítiques i Sociologia de Catalunya i la Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona van organitzar els dies 27 i 28 d'abril unes "Jornades Estatals sobre el Mercat de Treball dels Llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia". Es només el despertar d'un futur incert a l'ensens que profundament necessari.

Raimon Bonal
 president de
 l'Associació Catalana de Sociologia
 Barcelona, maig del 1994

Balanç econòmic del II Congrés Català de Sociologia

Ingressos

357 inscripcions amb un total de 3.275.000 (inclou inscripcions de 3.000, 8.000, 9.000, 14.000 i 15.000 pta. en funció de les condicions requerides segons l'acord de la Junta de l'Associació Catalana de Sociologia del mes d'octubre de 1993).

Subvencions

Diputació de Girona	50.000
Fundació Jaume Bofill	130.000
Fundació La Caixa	150.000
	<hr/>
	330.000

Total d'ingressos **3.605.000**

Despeses

Ordinador i impresora	206.833
Sou personal administratiu	410.750
Impremta i pancartes	1.131.814
Lloguer material	298.410
Dinar, coffe break, autocars i hotel personal administratiu i conferenciant	1.222.289
Pagament conferenciants	148.201

Total despeses **3.418.297**

Això representa un benefici de 187.203 pta.

D'acord amb el compromís que va assumir la Junta amb els coordinadors de grup de pagar-los una gratificació si hi havia beneficis, se'ls ha ofert cobrar la part proporcional que els correspon sobre els beneficis esmentats (als que van pagar la seva matrícula al congrés). En cas que alguna d'aquestes persones hi renunciï, aquests diners s'utilitzaran per a la publicació de la documentació del congrés.

Igualment volem fer saber que d'acord amb l'Institut d'Estudis Catalans, esperem poder publicar la documentació del congrés a primers de l'any 1995.

La data de publicació estarà en funció del moment en què es rebin els originals per part dels responsables de grup que encara no ho hagin fet.

Aquest document va ser presentat en el II Congrés Català de Sociologia

El model de semiperifèria i l'estructura social a Espanya

Possibles aplicacions a una sociologia de la política educativa

1. El concepte de semiperifèria.

Normalment els estudis sobre l'estructura social espanyola, i les especialitats que es concentren en algun aspecte particular d'aquest entrellat de relacions socials, acostumen a concloure que tot just s'hi estan encetant processos consolidats als països europeus occidentals. I, quan aquesta línia de recerca és aplicada a Catalunya, la conclusió més comuna és que aquesta altra estructura social ve a ser un cas intermig entre el conjunt d'Espanya i els països occidentals paradigmàtics.

La comunicació que ara llegiu intenta replantejar un d'aquests aspectes particulars, la sociologia de la política educativa, a partir d'un altre supòsit. Grosso modo, aquesta argumentació bastida al voltant de l'"endarreriment" espanyol s'expressa en proposicions concessives: "encara que el fenomen X ha començat a desenrotllar-se, no s'ha consolidat com a altres països". D'aquesta manera, el posfordisme només ha quallat en alguns sectors productius (Miguélez, Prieto, 1991), l'Estat no ha desenvolupat una organització sistemàtica (Nieto, 1984); els credencials educatius han mantingut una relació massa estreta amb l'origen familiar (Maravall, 1985); el desenvolupament dels recursos humans és més reactiu que proactiu (Miguélez, Prieto, 1991); la corba de l'activitat laboral femenina tan sols ha prefigurat la forma de la mateixa corba al conjunt de la OCDE (Espina, 1989); els llocs de treball més multiplicats durant l'expansió han estat els d'ocupacions que requereixen poca qualificació (Miguélez, Prieto, 1991); que

la transició familiar encara és embrionària (Flaquer, 1992); els valors posmaterialistes no són tan comuns com en països protestants perquè l'ètica del treball no va arrelar aquí tant com a allà (Inglehart, 1990); la societat civil és feble: els moviments socials quallen en organitzacions inestables i recents, els partits i els sindicats no capten afiliats, etc. Som del parer que aquestes conclusions fan referència a una realitat qualitativament distinta d'aquella en la qual les teories acceptades en la sociologia mundial acostumen a estudiar els fenòmens esmentats. Certament, de tot això a Espanya n'hi ha una mica, però aquesta mica no ha d'esdevenir necessàriament el tot que és a Alemanya o als Estats Units. Els mateixos elements, i uns altres negligits per aquestes teories, potser adopten una combinació particular als països que, com Espanya, són semiperifèrics dins d'una societat mundial cada dia més globalitzada.

A fi de precisar els termes, podem avançar que els països semiperifèrics europeus són aquells que han participat històricament del mateix sistema d'estats que ha constituït Europa, i han combinat la concentració de mitjans capitalistes amb la de mitjans coercitius com els seus veïns de la meitat oest del continent (Anderson, 1979; Tilly, 1993). Tanmateix, els tres contextos interns de l'estructura social -els contextos cívics, productiu i domèstic- no han adoptat aquí la mateixa forma que a França, Gran Bretanya o Alemanya. Ras i curt: als països centrals el context cívics ha homogenitzat dimensions cabdals dels contextos productiu i domèstic, i als països semiperifèrics aquesta homogenització ha estat entrebancada per una inèrcia molt més heterogènia d'aquests altres contextos (Santos, 1990a). Si llegim aquesta conclusió des de les teories neomarxistes de l'Estat (Bowles i Gintis, 1984), sembla plausible estirar-la fins a suposar que potser les contradiccions entre el mode d'acumulació i el mode de legitimitació que els estats capitalistes experimenten han estat particularment agudes a la semiperifèria.

El caràcter semiperifèric d'una estructura social, doncs, sempre que sigui contrastat com suggereixen aquestes teories, deu ser especialment palès als sistemes educatius. En efecte, el sistema educatiu espanyol, que com a tot arreu és una de les peces del context cívics, ha ensopegat amb un enorme obstacle per satisfer els mínims de la legitimitació meritocràtica que intenta apuntalar-lo d'ençà 1970, ja que la productivitat del capital durant aquest període ha minvat més a l'economia espanyola que a d'altres economies de l'OCDE (Agüera, 1994) i la inversió pública en educació no ha augmentat d'acord amb els discursos (Garzón i Recio, 1992). D'altra banda, aquest sistema educatiu ha hagut de deixar moltes prestacions, que formalment li correspondrien, en mans de la societat-providència, o sia d'aquell entrellat de relacions familiars que a hores d'ara encara procuren atencions als infants, als ancians o als malalts per la mera vinculació de parentiu (Santos, 1990b). Per dir-ho d'una manera més teòrica, la manca de guarderies, les deficiències de la formació professional o la ineficàcia del sistema de beques (Calero, 1993) han obligat les famílies, normalment les dones, a estar-se amb els pàrvuls tot el dia, preocupar-se d'orientar els fills i filles que no superen el Graduat als tretze anys, o bé de completar els ingressos familiars per pagar els escriptors que comporta el fet d'anar a la universitat

i compensar els ingressos que per això hom deixa de percebre. En suma, el context cívics de les estructures socials semiperifèriques, pel que fa al sistema escolar, ha experimentat una articulació amb el context productiu encara més problemàtica que als països centrals, i ha hagut d'arrepentir-se encara més que en aquells països en el treball domèstic que li proporciona l'anomenada societat-providència.

2. El caràcter semiperifèric del sistema educatiu espanyol.

Dir que el sistema escolar que ara viu una reforma socialdemòcrata menada per la LOGSE és un sistema escolar semiperifèric equival a dir que acumula moltes més contradiccions de les que les reformes d'aquesta orientació política afrontaren als països europeus durant la posguerra. A França, a Gran Bretanya o a Alemanya, quan els socialdemòcrates van introduir les preocupacions per la igualtat d'oportunitats a l'educació, els sistemes escolars eren universals, duïen uns vuitanta anys funcionant com a sistemes que integraven institucions de caràcter distint, i -això sí- segmentaven explícitament la població estudiantil segons uns criteris de gènere i de classe (Müller, Ringer, Simon, 1987). Aquests principis, en canvi, a Espanya només havien quedat escrits en els papers de la Llei Moyano i en les intencions dels republicans dels anys trenta (De Puelles, 1986).

Per tant, no és d'estranyar que l'ampliació de l'accés al sistema educatiu, un fenomen general a l'Europa occidental cap a 1970, hagi quallat en contradiccions diferents:

1. En comptes d'una ampliació de l'accés a secundària, l'ampliació a Espanya ha estat una ampliació de l'accés a primària, on tanmateix el dèficit de provisió era crònic fins als anys vuitanta (Lerena, 1986).

2. L'ensenyament universitari, paradoxalment, s'ha massificat mentre faltaven places a la col·legis i als instituts. Però aquesta massificació ha ocorregut a les facultats i escoles superiors, amb la qual cosa ha saltat el nivell intermig que moltes diplomatures representen (Lerena, 1986).

3. La sortida de l'acrescudada oferta de treball qualificat no ha estat el teixit productiu sinó el sector públic, ara encarregat de proporcionar serveis de nova mena (Male, 1989).

4. Malgrat el caire compensatori de la política educativa socialista, els diversos grups socials han continuat experimentant una probabilitat ben desigual d'anar a la universitat (Sánchez, Subirats, 1992). Les dades de l'Enquesta Metropolitana de Barcelona realitzada l'any 1990 indiquen que el 40,1% dels entrevistats de la classe alta ha fet estudis universitaris, la qual xifra contrasta amb el 16,5% de la classe mitjana i encara més amb el 6,3% de la classe baixa. I quan destriem els estudis universitaris per titulacions, aquesta desigualtat s'accentua. La pauta es reproduïx a l'ensenyament secundari, ja que les classes altes opten majoritàriament per la via acadèmica de BUP i COU mentre que les classes baixes segueixen la via professional o FP: fins i tot, si filem més prim i comparem l'accés de les classes socials a la FP, veïem com els membres de la

classe alta que opten per aquest camí prenen l'opció de la FP2 amb més freqüència que els de classe baixa. A més a més, la distància entre classes en l'accés a la universitat s'ha eixamplat a la segona meitat dels vuitanta. Una ullada a les dades ho palesa clarament:

Accés a la Universitat segons la classe social

	1985	1990
classe alta	29,5%	43,5%
classe mitjana	14,7%	17,2%
classe baixa	4%	5%

5. La formació professional no ha nascut, o ha nascut morta. Sia per l'abandonament polític o empresarial, sia pel credencialisme dels estudiants, la FP juga un paper força reduït en els itineraris escolars dels joves de dinou anys (Casal, Masjuan, Planas, 1991). De fet, la meitat d'aquests itineraris, a l'edat d'acabar la secundària, són incoherents de cap a peus, ja que no segueixen ni la línia propedèutica que duu a la universitat ni la línia professional que duu a una qualificació reconeguda. Les dades censals suggereixen que les classes baixes potser no han exercit una pressió significativa sobre la FP perquè se'ls ha obert una via de promoció personal aliena al credencialisme. En efecte, la categoria estadística d'"autònoms" perd pes específic en els recomptes dels anys setanta i vuitanta, però guanya un 11,6% en el Cens de 1986 (Tezanos, 1990). No podem exagerar la importància d'aquest salt, ja que aquesta categoria és un calaix de sastre on es barregen l'empresari sense assalariats amb l'obrer que capitalitza l'atur per obrir un bar o el que s'instala pel seu compte a fi d'aprofitar la bonança econòmica després de la recessió de 1979-80. Per aquesta raó la característica principal d'aquesta categoria d'acord amb les anàlisis de la EMB de 1990 és la seva variances interna. Tanmateix, volem subratllar que aquestes dades indiquen que les posicions contradictòries del model d'E.O.Wright (que són aquelles que s'escauen entre el capital i el treball i aquelles altres, a les quals ens referim, ubicades entre la producció simple de mercaderies i els dos pols de la relació capitalista de producció, Wright, 1992) van guanyar importància durant els vuitanta. Eren per tant una via de progrés individual en la qual poc comptaven les titulacions acadèmiques. Naturalment aquest punt ben bé mereix una investigació més detallada.

6. L'abandonament de la formació professional ha obert les portes a una cultura de la formació com a negoci privat. Un veritable sector econòmic d'entitats formadores ha germinat, i pot florir amb els mòduls professionals de la LOGSE (Sanchis, 1993). El que ocorre aquí és una conjectura a hores d'ara; no obstant això, no seria sorprenent que aquest sector generés algunes vies noves i elitistes de professionalització. Tampoc no cal esperar que arrelhi la formació polivalent que el posfordisme reclama si aquesta mena de negocis lliguen la seva oferta, i en conseqüència el seu currículum, a uns llocs de treball molt concrets per als quals hi hagi demanda en un moment donat (Rambla, 1994 en premsa).

3. El caràcter semiperifèric de la política educativa espanyola.

Ara, aquest sistema educatiu tan carregat de contradiccions és la resposta de l'Estat a un moviment social molt fort durant els anys setanta, el moviment veïnal, que precisament demanava la construcció d'escoles (i d'ambulatoris) als barris suburbials. ¿Com ha respost la política educativa davant de les constriccions estructurals i de les demandes socials?

D'una banda ha procurat escindir l'esfera local de les accions col·lectives de l'esfera nacional del debat polític. Precisament aquell moviment es definien a escala local, i el seu localisme va esdevenir la seva feblesa (Balfour, 1989). I precisament també aquesta escissió de les esferes d'acció potser s'amaga sota la "dubtosa" institucionalització de la democràcia postfranquista (Pérez, 1991).

D'una altra banda, la política educativa ha procedit com si aquell envilit principi de la correspondència entre l'escola i el mercat laboral (Bowles i Gintis, 1976) fos cert. Ha intentat ni més ni menys que oferir la formació que el mercat, hipotèticament, reclama. Aquesta mercantilització del sistema educatiu, ancorada en el supòsit que els equilibris de la concurrència perfecta també ocorren amb els béns de qualificació, no és altra cosa que una versió moderada "new vocationalism" que els analistes anglesos detecten rera l'Education Reform Act d'aquell país (Dale, 1989; Ball, 1990). Aquí, amb tot, el new vocationalism s'aplica alhora a un seguit de problemes moderns d'accés (a la EGB, a les beques universitàries) i a un seguit de problemes posmoderns de qualitat (guarderies per pautar millor l'aprenentatge, orientació professional, etc.) (Stoer, 1993)

Per dir-ho en dues paraules, la política educativa ha descontextualitzat i ha mercantilitzat les demandes d'educació. Creiem que aquest procés ha seguit quatre etapes que esbossem tot seguit.

De 1970 a 1977 la contradicció dels estats capitalistes entre l'acumulació i la legitimació era particularment intensa a Espanya. A l'ensens que les elits signaven l'Acord Preferencial amb la C.E.E. i endegaven la Llei Villar de 1970, les places escolars eren insuficients a l'ensenyament primari. Una reforma inspirada en l'escola fordista -la de les qualificacions monovalents i l'alfabetització mínima- ensopegava aquí amb unes institucions molt poc democràtiques, i amb unes desigualtats socials molt marcades i molt explícites. A més a més, l'Església gairebé monopolitzava el sistema escolar, que l'Estat li havia cedit d'ençà el Concordat de 1851. Justament la força de l'Església i dels seus valedors explica que les reformes tecnocràtiques de Villar patissin una contrareforma contundent tan bon punt les mesures de la llei van ser aplicades. Més que a generalitzar l'oferta educativa, els darrers governs franquistes i els governs d'U.C.D. es van dedicar a subvencionar les aules de l'escola privada (Gómez Llorente, 1983). Existia, això sí, un moviment de classes mitjanes i classes populars que demanava una escola pública i apretava els últims ajuntaments de la Dictadura.

De 1978 a 1982 la política del centre democràtic va consistir a posar aquells pegats que aturessin les mobilitzacions. Era una resposta conjuntural que només volia omplir buits sense modificar la dinàmica general del sistema educatiu. D'aquesta manera, als Pactes de la Moncloa els partits van decidir d'endegar un programa de construccions escolars (De Puelles, 1989). Més endavant els ministres van optar perquè els professors universitaris joves, anomenats penenes o Personal No Numerari, esdevinguessin funcionaris de nova planta, cosa que va aturar-ne l'empenta (Gómez Llorente, 1983). El nombre de professors preuniversitaris també va créixer, si bé no va fer altra cosa que seguir d'a prop l'arribada a l'escola dels infants del boom natalista, ni va alterar pas la ratio alumnes-professor (Gómez Llorente, 1983). Els agents socials virtualment interessats en el sistema educatiu van deixar via lliure per a una actuació autònoma de l'estat. Els empresaris en cap moment no van exercir la seva influència en aquesta negociació perquè les qualificacions que els poguessin convenir fossin les més potenciades. El moviment social van minvar després de 1978 (Subirats, 1984).

De 1982 a 1985 el nou govern socialista reorganitza l'organització del sistema educatiu. La Llei Orgànica del Dret a l'Educació (1985) obliga les escoles concertades, com les públiques, a bastir un sistema electoral democràtic per elegir el Consell Escolar. Els propietaris poden definir-ne un ideari, com demanava la dreta i com la LOECE de la UCD havia volgut imposar, però han de comptar amb els pares i els professors. La Llei de Reforma Universitària consolida mecanismes similars a la Universitat, on institucionalitza l'autonomia de gestió. En aquest temps la inicial oposició eclesiàtica a la LODE va decaient. Una possible explicació del fet que el conflicte s'apagués sense gaire virulència, si més no una circumstància concurrent força significativa, probablement va ser l'ensulsiada del sector privat no religiós, que generalment era format per acadèmies adreçades a les classes populars. Durant els anys vuitanta la porció d'alumnes que assistien a escoles públiques va augmentar notablement, i la porció d'alumnes de les escoles religioses va augmentar amb moderació, però la part de les acadèmies gairebé va desaparèixer del quadre (Mayoral, 1989).

Parlar del període estès entre 1985 i 1994 és molt més difícil que parlar dels anteriors. Fins ara hem esquematitzat uns processos històrics que més o menys han acabat, però durant els segons anys vuitanta es projecta una remodelació que avui tot just arriba a les aules. Certament, l'empenta de les construccions i la reorganització del sistema culminen durant aquests anys. Però la definició dels nous curricula, tant els universitaris com els preuniversitaris que regula la LOGSE, obre una etapa d'espera. No és fàcil dir si els agents socials han modificat les seves posicions, si els itineraris de transició estan canviant, o si tothom està prenent posicions. Ara bé, s'endevina un discurs proper al "new vocationalism" rera els plans de fer mòduls professionals després d'una Secundària Obligatoria ampliada als setze anys o després d'un Batxillerat que serà la via acadèmica fins als divuit anys, com també el mateix discurs justifica el llançament de les noves titulacions universitàries. Si quallarà l'escola posfordista o si seguirà

desvinculada d'un mercat laboral que absorbeixi mà d'obra monovalent, i l'expulsi quan hagi de canviar-ne l'ús, aquesta és una qüestió oberta.

Xavier Bonal
Xavier Rambla
Cristina Sánchez
Departament de Sociologia
Universitat autònoma de Barcelona

Necrològica

Era un final esperat: el dia 4 d'aquest mes de juny, **Esteban Pinilla de las Heras** ens ha deixat. Després d'una llarga malaltia i amb complicacions greus provocades bàsicament per la seva leucèmia, les seves resistències es van acabar. Que en pau descansi. Mantinguem-lo en el record i conservem el fruit de la seva incansable labor que, amb un coratge encomiable, no va abandonar fins poc abans del II Congrés Català de Sociologia que vam celebrar a Girona el darrer mes d'abril. Intel·lectualment el nostre company era un treballador incansable.

Esteban Pinilla de las Heras va tenir l'amabilitat de fer un petit escrit als sociòlegs que es van trobar a Girona, document que publicarem abiat al proper número del nostre full. No ens va semblar oportú de llegir-lo públicament a l'assemblea del nostre congrés donat l'apretat calendari de les sessions que hi van tenir lloc. Ens plaurà, de tota manera, fer-lo conèixer com un document quasi testamentari del gran sociòleg que havia compartit la seva extraordinària tasca entre l'Argentina, París i Barcelona. pensem que pot ésser un estímul a la nostra reflexió com a professionals de les ciències socials.

Algun dia s'haurà de fer un balanç global i exhaustiu de la important obra teòrica d'Esteban Pinilla de las Heras. De moment, i donada la pressa de construir aquesta notícia, volem retenir, com un avançament molt parcial d'aquell balanç que ens prometem a nosaltres mateixos, alguns dels seus escrits que es refereixen a diverses èpoques de la seva vida.

(1964) "Sobre ciertos problemas que plantea la noción de estructura social" a *Revista Española de Sociología*, n.1, Madrid, Universidad de Madrid.

(1968) *Los empresarios y el desarrollo capitalista*, Barcelona, Península.

(1979) *Estudios sobre cambio social y estructuras sociales en Cataluña*, Madrid, Centro de Investigaciones Sociológicas. la recerca original d'aquest text es basa en una enquesta molt ambiciosa encarregada per la Fundació Jaume Bofill que duia per títol *Immigració i mobilitat social a Catalunya*.

(1982) Nota crítica a *Concepciones politicas du XX siècle*, a *Revista Española de investigaciones sociológicas*, n. 20, Madrid, Centro de Investigaciones Sociológicas.

(1985) "Investigació sociològica i sociologia de la medicina", a *Actes de les Primeres Jornades Catalanes de Sociologia*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

(1987) *Crisi i Anticrisi de la Sociologia*, Barcelona, Fundació Jaume Bofill.

Nota informativa sobre el material del II Congrés Català de Sociologia

Durant la celebració del II Congrés Català de Sociologia es va entregar a cada participant un llibret per què especifiqués quines fotocòpies l'interessaria rebre de la documentació presentada en el congrés. La nostra intenció era fer arribar el més aviat possible aquesta informació a totes les persones que ho havien demanat.

Malauradament, moltes de les persones que van presentar ponències i comunicacions encara no ens han fet arribar el material i, per tant, no podem fer les fotocòpies tal com era el nostre desig.

Sumari

pag.

- 1 II Congrés Català de Sociologia
Raimon Bonal
- 2 Balanç econòmic del II Congrés
Català de Sociologia
- 2 El model de semiperifèria i l'estructura
social a Espanya
Xavier Bonal, Xavier Rambla i Cristina Sánchez
- 5 Necrològica
- 6 Nota informativa sobre el material del
II Congrés Català de Sociologia

Coordinació: Junta de l'Associació Catalana de Sociologia

Secretaria: Montserrat Rovira

Disseny i maquetació: Gemma Quesada

Qualsevol soci interessat en publicar un article pot adreçar-se a:

Montserrat Rovira

Societat Catalana de Sociologia

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Tel.: 318 55 16

dimecres de 4 a 8 de la tarda